

Domači Prijatelji

Mesečnik za odjemalce
Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik V.

Predplačati se ne more.

1. januarja 1908.

Priloge: Stenski koledar in žepni zapisnik.

::: Ta številka je morala biti radi skupne teže glede poštnine tiskana le samo na 16 strani. :::

Vsem našim ljubim
odjemalkam, -
- priznanjevalcem
in priporočevalcem

V NOVEM LETU
želim vse dobro in srečo.

- Francišek Vydra.

Praga VIII., dne 1. januarja 1908.

Nekatera priznanja.

Matej Ahačič, kaplan Hrenovice: Blagovolite mi poslati 5 kg. Vaše izborne kave.

K. Makuc, tovarnar, Gorica: Ker nam je Vaša prijetna in vkusna kava pošla, prosim, da mi jo nemudoma zopet pošljete, kakor navadno.

Simon Lučovnik, posestnik, Št. Janž.: Brez Vaše kave nam ni mogoče več biti, tako je dobra in vkusna, zato prosim, da mi jo nemudoma zopet pošljete.

Franja Mikuž, posestnica v Črnem Vrhu: Tako sem se privadila Vašej kavi, da brez nje ne morem opravljati svojo kuhinjsko obrt.

M. Bernik, Ljubljana: Prosim, pošljite nemudoma zopet en zavitek Vydrove žitne kave. Tako smo se ji privadili, da ne moremo biti več brez nje.

Janez Sajevo, posestnik, Olševk: Pošla mi je zaloga Vaše izvrstne kave, zato prosim, da mi pred ko mogoče pošljete drugo.

Marija Lasbaher, sopr. ekonoma, Negova: Upam, da prejmen v najbližjem času Vaš izboren izdelek.

Ivana Civrani, vdova uradnika, Idrija: Odkar jemljem pri Vas izvrstno Vašo kavo, sem jako zadovoljna, kajti Vaša žitna kava ima izvanredno dober in sladak okus, ter jo bedem priporočevala.

Andrej Hleb, posestnik Plešivec: Prosim, da mi zopet pošljete Vašo žitno kavo, katera nam tako vgaja, da ne moremo biti brez nje.

Ivan Rijavec, želez. čuvaj, Smihel: Vaša žitna kava se nam je tako priljubila, da naša družina ne bode nikoli več brez nje.

Franco Troha, organist, Podlipo: Porabil sem že Vašo kavo, ker mi pa silno dopada, prosim, da mi takoj zopet pošljete eno vrečico.

Valentin Kopitar, posestnik, Št. Ilj: Vaša žitna kava se nam je vsem tako priljubila, da smo sklenili, nikdar več biti brez nje.

Marica Kruhar, sopr. pisarja, Kozje: S tem naročim zopet novo vrečico Vaše predobre žitne kave, brez katere nikakor ne moremo prebiti, ker je jako dobra, in nam vsem vgaja.

Marija Prevec, Viševek: Zahvaljujem se Vam za poslano žitno kavo. Sedaj jo že čez dve leta rabim in mi povsem povolno vgaja. Stejem jo med najbolj zdravo in preračunila sem tudi, da mi ista pride najcenejše.

Franco Rupar, posestnik, Suha: Prosim, da mi pošljete zopet 5 kg. Vaše izvrstne žitne kave, katera celi moji družini najbolj vgaja.

Rihard Svetlič, uradnik, Ljubljana: Najsrčnejša hvala za poslano žitno kavo. Vedeli smo, da je vkusna, pa vendar smo bili presenečeni. Vkus izboren! Opustili jo ne bodemo nikdar. Žal nam je le, da jo že prej nismo naročili.

DOMAČI PRIJATELJ

LETNIK V.

PRAGI, 1. JANUARJA 1908.

STEV. 1.

KOZMA:

VETER GRE ČEZ POLJE.

Rabel veter naglo gre
čez poljane, čez stezé.

„V vas hitim k noričici,
ah, ne več devičici.

Vprašajo ga ptički vsi:
„Vetre, kam se ti mudi?“

Prišel fantič je in — ej,
kaj govoril bi naprej!

Vzel zaklad ji, vzel slovo . . .
Jaz pa k njej hitim zato.
da srce ji ohladim,
da solze ji posušim.“

IVAN LAH:

V JESENSKIH GAJIH.

Slika.

Ko je odbila na visokem grajskem stolpu ura tri, bila sta oba zopet na svojih klopeh v gaju, — kakor po navadi. Sedela sta tam vsak dan drug drugemu nasproti, on s časopisom v roki, ona s knjigo v naročju. On je bil zavrt v staro oguljeno suktnjo, ona se je ogrinjala v obnošeno črno pelerino, kajti bil je že pozni jesenski dan, sredi novembra po vseh svetih. Vidoma so se krajšali dnevi, vsak dan je postajajo solnce hladnejše. A še sta prihajala vsak dan, ko je odbila ura tri, kakor sta hodila tja od zgodnje pomladi, ko so se začeli prvi gorki dnevi.

Takrat je prišel on, star samec — penzionist, v gaj in se je vsedel na klop.

„Kako pusta je zima,“ je pomislil, „sam mraz in led. Človek sedi v sobi in preganja dolgčas. Prebere časopis od prve do zadnje črke in potem si prižgi pipo in sêdi tako cel dolgi dan. In pride večer, neskončno dolg, in noči je za spanje preveč. (On je bil iz onih redkih samcev-penzijonistov, ki ne hodijo zvečer v gostilno). In zjutraj zopet sedi človek pri oknu in glej na ulico in na vrabce na cesti. Sam sneg in led. In sedaj je konec, prišla je pomlad.

S temi mislimi se je vsedel na klop v gaju in se je razgledal po mladi trati, ki je na sebi kazala znake prvega življenja.

Takrat je prišla ona v gaj. Vsedla se je na nasprotno klop in se je ozrla po mladih brezah, ki so rastle po dolini. Nje obraz je bil izmučen in bled. Zapušenost in samota je sijala iz njenih očij. Pri pogledu na breze je zginjala otožnost z njenega obraza, ko je mislila:

Kako se to čuti v šumljanju vetrov, v šustenju dreves in na raztohli zemlji, da prihaja pomlad: Kako jo sluti srce, ko prihaja z juga gorkega, kako se je veseli duša, ko je oznanja visoko sinje obnebje.

Ozrla se je in ga je zagledala: „No, tudi samec,“ je pomislila. Tudi on jo je pogledal.

„No, tudi samica,“ je pomislil. Sedela sta tam do mraka, ko se zaveli od mesta neprijetni hladni vetrovi, in sta odšla domov. Tako je bilo prvi dan in tako je bilo poslej vsak dan. Prihajala sta oba v isto uro, on s časopisom, ona s knjigo, vsedla sta se vsak na svojo klop in ostala sta tam do večera. Ko pa so zaveli neprijetni večerni vetrovi, sta odšla domov. Med tem pa je vrela iz zemlje pomlad in kipela je kvišku k nebeškemu solncu. Brstelo in cvetelo je vse iz zemlje in iz dreves, zelenelo in živelo je vse po trati po dolini, po gaju. Kakor da je dihnilo od nekod veliko življenje mogočno silo. Solnce je sijalo topleje, dan se je daljšal, večeri so postajali prijetnejši. Gospoda je prišla iz mesta, pestunje z deco so se tam ustavile, mladi pari so napolnili mladi gaj. In hodila sta tja vsak dan ob določeni uri in zvečer sta počasi odhajala domov. Nekoč pa je bila cela loka pokrita z visoko travo, bele breze je pokrilo zeleno listje, po gredah so se upogibale cvetja polne rože. Vsa zemlja je bila odeta v razkošnem krasu. Dnovi so bili mirni in dolgi, skoraj zaspani, kakor zimske noči. Zdelo se je, kakor da je mlada kraljica pomlad, ki je bila prispela od daleč na brzih vetrovih na jasnih oblakih ter z zmagovito silo posedla zemljo, zakraljevala svoje tiho mirno kraljestvo, silno in samosvestno v svoji moči. Toda kakor da je prišla nezadovoljnost v mir. Nagnilo se je solnce proti zapadu in porumenele so trave na zeleni trati, breze so zašepetale boječe, cvetje se je osulo z rož. Kakor da se je postarala lepa kraljica pomlad, sovražniki so planili v dežel in prinesli smrt njenemu kraljestvu. Zdelo se je, da odhaja vsa

ona krasota na brzih vetrovih, na temnih oblakih od tod in nje kraljestvo pada v zemljo, od koder je vsklilo. Prišla je jesen.

In hodila sta tja oba vsak dan ob določeni uri in sta videla vse to. Videla sta pomlad prihajajočo v mogočni mladi sili, vladajočo v celi svoji kratosti. Videla sta razkošno bujno poletje, trate s polnim cvetjem, lesove polne zelenja. Videla sta jesen uničujočo delo pomladi, razdirajočo krasoto njenega kraljestva.

In nekoč je zavel neprijeten večerni veter ter se poigral z odpadlim listjem po gaju. Daleč so bili poletni dnovi in vse se je pripravljalo za zimo. Takrat se je on ozrl naokoli in pomislil :

Zima bo in dan bo zopet kratek, noč dolga. Osamljeni bodo dolgočasni večeri in zapuščen bom posedal ob oknu. Ko bi ona vedela, zakaj sem hodil sem . . .“ In se je ozrl na njo.

Ona je gledala gole breze, ki so stale kakor sanjajoče vile po dolini in si je mislila: „Zopet propade vse v nič, odkoder je prišlo. In življenje bo pusto in dolgočasno, kakor brez pomena; ko bi on vedel, zakaj sem hodila sem.“

Krajšali so se dnovi, večeri so postajali hladnejši. Gospoda ni prihajala iz mesta, pestunje niso pripeljale dece, mladi pari so izginiti. Osamljen in zapuščen je ostal gaj.

In njemu je prišla taka misel: „Zakaj ji nisem govoril takoj, ko je bila prišla pomlad in je bila vsa zemlja v cvetju? Zakaj nisem začel takrat, ko je prišla prvič ona misel? Zakaj nisem stopil sam na pot in sem čakal, da pride priložnost? In zdaj se je nagnil čas, in zima prihaja.“

In ona je mislila:

„Zakaj nisem razumela njegove pogleda? Zakaj sem se obračala drugam, kadar je prihajal blizu? Zakaj mu nisem dala priložnosti, da bi se bil približal. In zdaj je prišla jesen in smo si ostali neznan.“

In ko je odhajal zvečer domov sam osamljen, zamišljen, je sklepal v srcu:

„Jutri, jutri . . .“

In ko je ona odhajala domov, je mislila:

„Jutri, jutri . . .“

In danes, ko je bila ura tri, sta prišla, kakor po navadi in sta sedla vsak na svojo klop, on s časopisom v roki, ona s knjigo v naročju.

In on je začel in je ponovil vse od kraja, od prvega pomladanskega dne, do danes. Vse misli, ki so bile med tem prišle, vse premisleke, vse predsodke, ki so mu ovirali pot k nji, vse dobre in slabe strani, ki jih ima to, če se človek družī s človekom. Vse, kar je premišljal vsak dan v gaju, ko je prečital časopis, in potem še doma dolgo v noč. Cel račun: ali ima človek od žene dobiček ali zgubo, vse kar je izkusil, videl in premislil že sto in stokrat preje v življenju, kadar je prišlo do tega, da je začel misliti na žensko, vse je premislil znova. In

ona je sedela in ga gledala, kako je sedel sključen, zamišljen. In spomnila se je vseh dnij od prve pomladi do danes, vseh večerov in vseh ur, ki sta jih presedela v gaju. Čutila je in videla, da je jednaka njiju usoda in hotela jo je deliti z njim. Toda neznan ji je ostal in skrit in ostala sta si tuja. Zdelo se ji je včasih, da je hotel priti k njej a obrnila se je proč in on je odšel dalje po gaju. In vselej je sklenila: drugič ne, razgovorim se z njim; a vselej je zopet prišlo tako, da se nista seznanila. Tako sta sedela in premišljala oba.

Dan se je nagnil, zvečerilo se je in neprijeten veter je zavel.

On se je ozrl po gaju, bil je pust in prazen, vetrovi so veli prek golih dreves, mrakovi so se skrivali po tratih. Daleč kje se je pokazala kaka črna senca in je izginila.

„Danes ali nikoli,“ je pomislil. In ponovil si je vse, cel plan, kakor si ga je sestavil in premislil že zdavnaj: pojdem pojdem k nji in jo poprosim, da bi se pogovorila z menoj in potem pridi, kar pride.

Vstal je in hotel k nji, toda v sredi ceste je izpremenil smer in je zavil po stezi v gaj, kajti ona se je bila obrnila proč . . .

„Jutri torej, jutri,“ je pomislil in je odšel domov.

„Zdaj ali nikoli,“ je pomislila ona, ko je vstal in obrnila se je proč, kajti zdelo se ji je, da hoče k nji.

„Jutri torej, jutri,“ je pomislila, ko je odšel in je odšla domov v drugo stran. Prišli so vsi oni dvomi, ki so prihajali vsak večer celo leto, kadar je premišljala o njem, zato se je bila obrnila proč. Večer je bil mračen, teman. Tam sredi trate je trepetala jesenska cvetka, osamljena, brez veselja in življenja, strta v mrazovih.

Šumeli so okoli jesenski lesovi in napolnili so cel gaj, kakor da pojo pesem o preteklosti, kakor da glase slavo mogočnosti in sile, ki ostaja sama v sebi velika in mogočna in ruši sama, kar ustvarja sama, da izide iz razvalin novo in pomlajeno življenje v novi zaželjeni krasoti. Zašumeli so po praznem gaju o uničujoči pesmi smrti, kakor da pripovedujejo veliko povest te sile, ki se imenuje življenje, ki hodi po večnih stalnih zakonih v znamenju neprestanega izpreminjanja in večnega povračevanja. Od začetka hodi do konca in se tam zopet začeneja, kakor večno solnce, ki ostaja in zahaja dan na dan. In slišala sta oba to pesem, ki je šla čez jesenski zapuščeni gaj.

„Toda življenje se ne vrača. Človek se ne vrača. Od mladosti gre naprej in se ne vrne. Nad grobovi pride sicer novo življenje, toda človek je samo enkrat, kakor leto. In kar je zamudil, je izgubljeno. Jutri, jutri . . .

In ona je mislila.

„Življenje ne čaka, beži naprej ter nosi seboj svoje darove. Kdor ne vzame, kar mu prinese seboj, zamudi trenutek, ki se ne vrne več. Življenje ne gleda žrtev in ne čaka počasnih, le odločni in časni ljudje so deležni njegovih darov. Jutri, jutri . . .“

Noč je postala meglena, okoli in okoli so jo polnili debeli oblaki. Začelo je mesti.

Drugo jutro je ležal po ulicah in po strehah prvi sneg. Melo je neprestano.

„Prepozno,“ premišljal je on, ko je gledal v metež iz svoje samotne sobe in je držal v roki časopis . . . „Zima je tu.“

„Prepozno,“ je šepetala ona in je strmela v padajoče bele snežinke, „sneg je zapadel gaj.“

Ko je bila ura tri ni bilo nikogar v gaju le sneg je v debelih kosmih pokrival gaj, drevesa, gredice, klopi, in je pobelil celo veliko dolino.

G. KORITNIK:

SPOMIN NA MURNA.

Tako sediš ves božji dan
glavo trudno v dlaneh,
in obraz je tvoj, batjuška solzan
in sneg ti prši po laseh?

Čuj, batjuško, zdaj
živimo poetje prav kot tedaj:
„cukrarna“ se stara in samotari,
v kolobarju vrti se ta božji svet,
advokat še vedno pri nas gospodari
in sam in pozabljen umira poet . . .
Pod pisano masko redi se čast
in vedno večja je njena oblast,
iztrgali so geniju svobodni duh
in palico proroško,
po suknji mu merijo stopnjo zaslug
in umetnost prav po otroško . . .

A mi smo veseli, batjuška, veš
in gremo čez plan in vriskamo
in tebe se tudi spominjamo vmes
in domine včasih —
o to so bili žalostni časi
ko si pozabljen kdaj tožil v les
ob mraku kje na razpotju,
a mi smo bolj muhasi zares:
pri urednikih na zvonce pritiskamo
in v čase globoke potapljamo
spomine na žalostne čase . . .

Če pride pa mimo filister kak,
filister ali celó narodnjak,
tedaj se spoštljivo umaknemo
in v šali kot on
in drugih takih milijon
vsled lepšega krinko nataknemo!

SAMO LUKIČ:

DEŽNIK.

Predpusna dogodbica.

Moj tedanji šef je bil imeniten človek. Strog ni bil z nobenim svojim podložnikom, a povdariti se mora, da sva se zlasti midva izvrstno razumela. Kadar se je namenil na kak daljši izprehod ali izlet, gotovo se je obrnil name: „Namenjen sem tja in tja. Ali me spremljate?“ Seveda sem mu vselej z veseljem pritrnil in tako sva napravila marsikatero turo.

Jako zabavno je bilo na teh izletih. Šef je bil duhovit in dovtipen človek in zlasti še izvrsten govornik in je imel to lepo lastnost, da je kaj rad kazal to svojo darovitost. Napravil je ob vsaki priliki in nepriliki kak govor. Ko je končal, sem mu vselej začel navdušeno ploskati, da sem vzbudil tudi ostalo družbo iz očaranja, da so potem vsi ploskali. Na ta način se je njegova naklonjenost do mene vselej še bolj utrdila.

Toda še neka druga vez je bila med nama. Moj šef je bil seveda oženjen in živel je s svojo starejšo polovico v ne posebno srečnem zakonu. Ker ni bila njegova žena ne lepa in ne mlada, tembolj pa bogata, se mu je očitalo, da jo je vzel zaradi denarja. Tudi njej sami se je menda kaj takega zdelo, zato je bila silno ljubosumna in časih ne po krivici. Šef je bil še v najboljših letih in je imel vse lastnosti, da je vzbujal simpatije pri nežnem spolu, torej ni bogve kaj čudno, da se je tuintam malo pregrešil zoper zakonsko zvestobo. Tu pa je šef rabil mene, ki sem užival pri gospej veliko zaupanje, in moral sem ji pripovedovati o najinih nedolžnih izletih in jo tolažiti, če je izostal časih, čez uro od doma, dasi moram priznati, da se mi je tudi izgubil na izletu, da nisem vedel jaz za njega in on ne za me. A on se je pri gospej vse eno izgovoril name in jaz sem ga vselej izrezal iz zadrege.

Približal se je bil predpus in pripetilo se je takrat, da so se mladi prebivalci bližnjega trga predramili iz zimskega spanja in napravili veselico. Povabljen sem bil tudi jaz, da sodelujem kot pevec. Seveda se mi je pridružil tudi šef.

Bil je lep zimski dan, ko sva korakala po lepo utrjeni cesti. Čudno se mi je zdelo, da nima šef dežnika, ko ga je vendar vedno nosil seboj. Pa kaj bo z dežnikom v takem vremenu? S snegom pobeljena ravan se je bleščala v jasnem solncu, da nama je jemalo vid. Šef, ki je silno rad govoril, mi je pripovedoval različne anekdote, ki sem jih bil slišal že večkrat, in smejal se je sam svojim besedam. Seveda sem se moral smejati tudi jaz, dasi sem mislil bolj na današnjo veselico, kakor na smešne doživljaje svojega šefa.

V trgu jo je zavil šef v gostilno „Pri trti“, jaz pa sem se moral posloviti od njega, ker so se „Pri pošti“, kjer se je pripravljala veselica, vršile še glavne skušnje. Na vspredu je bilo petje, igra in potem ples. Pri skušnji je šlo vse dobro in vsi smo želeli, da bi tudi potem vsak tako ugodno rešil svojo nalogo.

Mala dvorana, ako sploh zasluži to ime, se je začela polniti. Na vetru in v mali stranski sobici pa je bilo takrat pripravljana in letanja, da je šlo vse navskriž.

Zagrinjalo se je dvignilo in nastopili smo pevci. Učitelj je zamahnil z roko in začeli smo nekako nesigurno, glasovi so se nam tresli. Tenor-solo je malo predolgo držal svoje pavze in učitelj mu je moral pomagati, da nas je dohitel, potem pa je šlo izvrstno naprej. Ko smo dovršili pesem, ni bilo ploskanja ne konca ne kraja. Takrat sem tudi jaz dvignil glavo in se skrivaj ozrl po dvorani. Videl sem vse kakor v megli. Šef je sedel nekje v sredi in je ploskal. Poleg njega pa je sedela gospodična Janica Abramova. „Nocoj se mi izgubi,“ sem še pomislil, več nisem imel časa, ker je prišla na vrsto druga pesem. Ko smo tudi to srečno končali, smo zapustili oder z zavestjo, da smo dobro rešili svojo nalogo, zopet se je čulo ploskanje.

Sedaj so se začeli pripravljati igralci. Ker sem bil prost, sem skozi malo odprtino nekoliko ogledal občinstvo. Dvorana je bila napolnjena. Spredaj je sedela debela gospa, ki jo je zabaval mlad kaplan. Silno sem bil radoveden, kaj ji je pravil, da se je nasmihala tako sladko. Tudi dve mladi gospodični, menda njeni hčerki, sta kazali jako zadovoljne obraze. Ozrl sem se dalje po dvorani — jako pisana družba je bila zbrana tu. Prišel je trg — od gospoda notarja do njegove služkinje. Tudi par kmetskih fantov je stalo zadaj.

A tam na sredi, tam je sedel moj šef z gospodično Janico . . . Seveda je bil tudi nocoj jako zgovoren in gospodična ga je neprestano gledala s svojimi velikimi očmi, da bi ujela vsako njegovo besedo. Gospodična Abramova je bila prej uslužbena v naši pisarni, toda šefova gospa je bila tako ljubosumna, da ni mirovala prej, dokler ni bila Janica odpuščena. Šef jo je priporočil svojemu prijatelju v trgu in tam je bila še sedaj. Pripovedovali so, da jo je še večkrat obiskal moj šef . . .

Bilo je vse pripravljeno. Že so mislili dvigniti zagrinjalo, toda gospodična, ki je prva nastopila z neko pesmijo na svojega

ljubega, je bila jako razburjena in je prosila odloga, da se malo umiri. Dasi je bila gospodična jako čednostna, smo se smeli vendar lastnoročno prepričati, da ji srce res močno utriplje. Tudi jaz sem položil roko na levo stran njenih mehkih, toplih prsi — in tudi meni je bilo toplo . . . Čudne reči se gode za kulisami.

Ko se je gospodična vendar umirila, se je pričelo. Igrali so neko burko. Največ smeha je vzbujal neki vojak, ki je bil zasačen v kuhinji pri svoji ljubicici in se je vedel jako nerodno. Celo zvrnil se je dvakrat. Natančneje pa ne vem, kako se je vse izvršilo, ker sem bolj opazoval šefa, nego igro. Delal je neprenehoma opazke — najbrže o igralcih — in Janica se mu je smejala. Čudno se mi je zdelo, da se mi danes prav nič brigal za ljudi in se jim je tako očitno dajal v zobe.

Zavesa je padla, ploskanje, potem pa se je oglasil klavir. Dvorana se je jela prazniti, znosili smo ven stole, da smo napravili prostor za ples. V občem neredu sem bil za trenutek pozabil šefa, ko sem se zmisлил nanj, je bil že izginil.

Plesali smo do jutra. Da pridem o pravem času v urad, sem se moral posloviti od vesele družbe. O šefu ni bilo ne duha ne sluha. Ko sem stopil naprosto, sem šele opazil, da je padel ponoči nov sneg. Snežilo je še vedno. Ker sem vedel, da bi zaman iskal voznika, sem jo mahnil peš. To vam je bila pot! Noge trde, da sem jih komaj prestavljal, povrhu pa še gaziti debeli sneg! Tako prijetna noč in tako klavrno jutro!

Komaj sem se doma preoblekel in popil črno kavo, že je prišla služkinja šefova.

„Gospa prosijo, da bi šli malo k nam. Gospoda še ni in gospa bi radi zvedeli, kje so ostali.“

„Saj sem tudi jaz ravnokar prišel, šla sva skupaj, menda so se tu kje ustavili,“ lagal sem ji, ker sem vedel, da mora tudi on biti k malu doma. Šel sem pa vendar za njo.

Našel sem šefa samega, ravno si je slačil površnik, gospe ni bilo nikjer. Ko sem mu povedal vzrok svojega prihoda, me je začel takoj poučevati, kako naj govorim.

„Veste vi kaj,“ je govoril bolj potihoma, „recite gospej, da sva bila skupaj, vi ste plesali, a jaz sem bil s svojimi prijatelji spodaj v gostilni — kartali smo pač in pili —, potem sva pa prišla skupaj domov. Sicer pa res ni bilo nič hudega. „Pri trti“ sem bil pozabil dežnik, po igri sem ga šel iskat, tam sem našel precejšno družbo in tako je pretekla noč. Z gospodično Abramovo tako nisem bil več skupaj, ker je bila odšla s teto domov. Ampak ta pot! Čudno da nisem zlomil dežnika, kolikokrat sem se popeljal z njim vred v graben . . .“

„Jaz ti že pokažem dežnik,“ je siknila takrat njegova gospa za najinim hrbtom. Šef se je bil tako zaveroval v svoje pripovedovanje, da ni opazil nobene nevarnosti. „Tako z gospodično Abramovo sta bila spet skupaj? In potem prijatelji, prijatelji . . . Z Janico . . . ono . . .“

Jaz sem takoj spoznal kritični položaj in sem se hitro poslovil. Čul sem še nekako ploskanje, kakor bi udarjal dežnik ob nekaj trdega, in posamezne besede razjarjene gospe, dokler se nisem naposled oddaljil od nesrečnega kraja.

Kako se je končala ta igra, si lahko vsak misli, ako povem, da je delal odslej šef le manjše izlete. Toda dežnika ni nikoli več pustil doma.

Jaz sem prišel pri gospej ob ves kredit.

VIT. FEOD. JELENC:

VERZI.

(M. J. J.)

I.

Razpeta že jadra so bela
in veter ugoden pihlja
odplule so barke na morje
tja v dalnje neznane strani.

Valovi se dvigajo morje buči,
in nekaj skrivnostno v jadrnih ječi
vrtinci se divji odpirajo . . .
in megla pokriva morje . . .

Ko ladja sredi divjih valov
ki pluje v neznano stran,
želi si moja duša k tebi
prek poti valov in vetrov!

II.

Odpalo že listje je velo . . .
in pusta je poljana
a strah je potnika
v ti samoti . . .

Nikjer ni sjajnih zvezd,
in temna vsa je pot;
le tvoje oči mi svetijo
po poti samotni . . .

Cvetovi so davno uveli
le tvoj obraz je cvetoč . . .
tak pusto je zunaj v svetu,
pri tebi pa večna pomlad!

III.

Kak prazno je moje življenje
samotna njegova je pot,
posuta ni s cvetjem bogatim
ni zlatega solnca na nji.

A v duši moji so tvoje oči
tak lepe žarke in mile,
in v moji duši tvoj je obraz
vesel tako, pomladansko cvetoč.

IV.

Ah, Milica, sredi temne noči
sredi razkošnoblaznih sanj
so tvoje roke se k meni stegnile
in k prsim me tvojim privile.

Ah, Milica, sredi temne noči
zagledal pred tabo sem tvoje oči
a solza v njih je blestela,
na čelo je moje razgreto kanila!

V sanjah sredi temne noči
sem ljubil te tako neskončno . . .
Ah, Milica li pride kedaj ta čas,
ki v sanjah sem ga gledal jaz?

Z. K. J.

DOMOTOŽJE.

Ze par let je živel v velikem tujem mestu. Opajala ga je sila življenska, ki je vela okoli njega, kakor kipeče morje. O, ta šum od stotisočev glasov, to gibanje stotisoč rok! Tovarne ropotajo, železnice brlizgajo, tramvaji zvone, to mesto polno kavaren, prodajalnic, svetlo, nemirno, kakor ogromno mravljenišče ga je opajalo in omamljevalo. Hitrejša mu je hitela kri po žilah, ko je čutil poleg sebe teh stotisoč drugih življenj, vselejše je bilo srce, ko mu je odmevalo od vseh strani veselje tisočev nasproti in tudi nesreča, o tudi nesreča je bila laglja tu, kjer je bridkost in beda pritiskala stotisoče drugih bitij ob zemljo, kakor njega samega.

Ni mu bilo težko za rojaki, prijatelji, sorodniki, ni želel domačih krajev, domačih pesmij, domačih vetrov.

Imel je svoj poklic, par površnih prijateljev, oženil se je s tujko, hčerjo tega mesta, v katerem je živel, imel je otroke ... Redkokdaj so se mu zmotile misli domov, kjer so njegovi pomrli eden za drugim, odučil se je svojemu jeziku in postajal je vse bolj domačin v tem šumečem viru tuje metropole.

Včasih po letu se je preselil z družino za kratek čas na deželo ne predaleč od mesta, ob železnici.

Ali ta krajina, z belimi cestami po katerih so drveli avtomobili, s svojimi gosposkimi vilami, gradiči in parki ni bila podobna prav nič njegovi pusti, gorati domovini. S pomilovalnim nasmehom se je spomnil včasih siromašne kmečke bajte, v kateri se je rodil in v kateri so bili zdaj kdo ve kakšni tuji ljudje.

Dokler je živele mati, mu je včasih pisala in ga vabila domov, po njeni smrti pa ni bilo več nikdar glasu iz onih njegovih krajev. Naročil je pismeno advokatu, da je prodal posestvo, dedščino po očetu in materi in mu poslal denar. Kupil je ženi nakit, otrokom darove sebi pa prstan z rdečim rubinom, da bi imel spomin na mater in očeta in domačo bajto. Ali pozabil je na nje popolnoma in brez misli je nosil prstan z rdečim rubinom na debelem prstu kupljen za Judežev denar.

Tako se minevala leta in vedno bolj je mrl spomin v srcu tega človeka na ubogo, neslavno in daljno domovino.

Bilo je tisti dan pred Božičem. Hitro je odšel popoldne iz ureda in hodil iz prodajalnice v prodajalnico ter kupoval darove, nakite, igrače, fina vina, blago za obleke, knjige — vsega, vsega. Postal je premožen in veselilo ga je to kupovanje brez skrbi in brez tesnosrčnih ozirov, koliko bo izdal.

In spomnil se je tedaj svoje domovine. Oh, kje so tisti časi ko je ta večer čakal doma na polnočko, obuval prve škornje natikal novo kapo na okroglo glavo. Oče in mati in sestra so živeli še tedaj. Mesečina je sijala, zvonilo je prelepo pri fari in po cestah so romali po hreščečem snegu ljudje iz vasij v župno cerkev. Nobenih daril se ni pripravljalo doma le potice so dišale na mizi; v kotu pred jasicami je bila zatakujena smrekova veja in vsa hiša je dišala po kadilu.

Kje je to, kje! Davno je minilo in prav je da je minilo. Drugam se je obrnilo njegovo življenje. Daleč zadaj je ostala beda, kmečko sirmaštvo in pomanjkanje.

Zadovoljno se je nasmehnil, ko je hitel po ulicah.

A vendar. Lepo je bilo doma. Prekrasne in čarobne so bile visoke s snegom pokrite gore, sanjke so zvonile po cestah in po vaseh so se bleščale rdeče lučke v oknih.

„Tone!“

Zazdelo se mu je, da ga je poklical domač glas. Obstal je in se ozrl. Ali ljudji so hoteli mimo. Nikomur ni bilo mar, da bi ga zaustavljali.

Čudno, jasno je čul, da ga je poklical nekdo v domačem jeziku: Tone!

Že dolga, dolga leta ni čul tega klica. „Anton“ so mu rekli prijatelji in če je hotela biti njegova žena ljubeznjiva, mu je rekla „Toni.“

Stopil je v kavarno, da bi se malo osvežil. Vse mize so bile zasedene. Kakor v uljniku so se vrstili ljudje, obloženi s paketi, trudni in upehani od letanja. Posedeli so kratek čas in odhiteli domov ali še po zadnjih opravkih pred praznikom.

Čudno, kako beži življenje, kako se spreminja, kako nas nosi iz kraja v kraj, odtrga tam in presadi drugje v drugo zemljo in okolico.

Enkrat bi še rad videl domoč kraj.

Zdrznil se je. Zazdelo se mu je, da se pogovarjajo pri sosednji mizi v njegovem domačem jeziku. Poslušal je pozorno. Gotovo, gotovo, — to so rojaki!

Vstal je in pristopil bliže, hotel jih je ogovoriti.

Ali ko je bil pri njih je videl, da so tujci, da govore tuj jezik.

Zmotila ga je hipna želja po domovini.

Čudno, nikdar prej ni imel takih mehkih mislij. Po ušesih so mu zvonile pozabljene domače pesmi, hotelo se mu je pogovarjati v davnem domačem, polpozabljenem jeziku.

— Mrzlo je danes — je rekel na glas v svojem jeziku.

Čudno se mu je zazdelo, da so se mu orosile oči, ko si je rekel v domačem jeziku „mrzlo je“. To niso besede, ki bi človeka ganile. In vendar se mu je storilo milo, ko jih je izgovoril.

Družba mladih ljudij je hitela mimo njega in se je smejala na glas.

Ko so že odšli mimo, se mu je zdelo, da so govorili njegov domač jezik.

Nekaj čudnega ga je silllo, da bi se obrnil in šel za njimi.

Ne, ne to so samo živci. Samo živci. Preveč se je trudil zadnji čas, delal je po noči . . . To bo, le to . . .

Toda ne. Jasno je slišal.

„Nocoj je sveta noč,“ je rekel eden. V njegovem jeziku je rekel to. Da, da slišal je jasno.

Obrnil se je in hitel za onimi mladimi ljudmi. Ravno so izginili za voglom. In tekel je za njimi, v strahu, da bi jih ne izgrešil. Suval je ljudi, skočil iz hodnika in tekel po cesti.

Dohitel jih je. Že je odprl usta, da bi jih ogovoril. Ali oni so govorili tuj jezik. tujci so bili po obrazu; smejali so se naj-novejšemu uličnemu vtipu in začudili so se, ko se je vstavil pred njimi.

Pustil jih je, da so odšli, poklical drožko in se odpeljal domov.

Veliko slavlje je bilo ta večer v njegovi družini, otroci so želi tuje božične pesmi in pri večerji in potem so se vršili bo-pični običaji, tuji, nič podobni onim, ki so jih slavili njegovi stariši v borni kmečki koči pred tridesetimi leti.

Dolgo let že se je ponavljalo vse to pred njegovimi očmi, on se je udeleževal tega in ni imel drugih mislij.

Nocoj pa so ga mučili spomini. In stožilo se mu je, da ne zna niti žena, niti otroci jezik njegov in ne slutijo, kaj se godi v njegovi duši.

Tuji ste mi. — je rekel v svojem jeziku in gledal je sina in obe deklici, hčerki, kakor da jih vidi v prvič tako od blizu. Imeli so druge oči, druga usta, kakor so bila njegova. Le naj-mlajša hčerka je imela v obrazu nekaj, kar ga je spominjalo njegove sestre, ko je bila majhna.

„Boln sem,“ je dejal in bilo mu je mučna njihova skrb-ljivost in postrežljivost.

„Tone! Tone!“ ga je klicalo nekaj, pred očmi se je bleš-čala snežena ravan, visoke gore so stale v mesečini in v ušesih so donele stare, sladke popevke domačih pesmij.

„Enkrat pojdem domov,“ si je obljubil v mislih. Srce se je streslo od prečudne, prelepe želje.

Neumnost je vse to, neumnost. Prenapetje živcev! — Tako je še malo ugovarjal v mislih in se branil.

Ali želja je rastla.

In zakaj ne bi šel enkrat domov? Zdaj ima par prostih dni, lahko bi šel takoj. Pogledal bi gore, ozrl bi se po vasi, slišal bi fantovsko petje in vrnil bi se nazaj sem, kamor ga je zavelo življenje, kakor zaveje veter semensko zrnce daleč proč v drug kraj, da vzklije na tuji zemlji.

Pogledal je na uro. Bilo je deset. Ob eni gre vlak na jug, v tiste kraje, kjer se je rodil in kjer so ostala njegova mlada leta.

„Odpotovati moram, — je rekel ženi. — Dobil sem telegram. Nujni opravhi . . .“

Začudili so se njegovi in sam se je začudil svojim besedam.

Kaj ga je prevzelo tako na naglem? Kaj čudnega se je polastilo njegovega hotenja?

Neumnost je to, kar počenja. Kaj je ženska, ki se podaja svojim muham?!

Ali zastoj. Prečudno domotožje se je polastilo njegove duše, z zmagovito silo je prevzelo njegovo srce.

Vse je pustil. Tihe, mirne praznike v družinskem krogu, prijeten počitek v brezdelju božičnih dni in kakor mlad ženin, ki hiti v obiske k nevesti, tako nestrpnost se je pripravljaj na pot in se odpeljal v domač kraj na kratkotrajen obisk.

Morda se bo vrnil razočaran in zlovoljen, kdo ve. Ali iti je *moral!*

SMEŠNICE.

Po življenju . . . Znan dolžnik: „Zapustiti moram mesto.“ — Prijatelj: „Zakaj?“ — „Gostilničarji mi strežejo po življenju.“ — „Kako to?“ — „Na ‚puf‘ mi ne dajo ničesar več; umrem od lakote, če ostanem.“

*

Dobra metoda. Sodnik: „Ali ste izvršili tatvino tako, kakor sem bral iz protokola?“ — Tat: „Ne tako praktično, prihodnjič uporabim vašo metodo.“

*

Iz šole. Katehet: „Zakaj ne vidimo duše?“ — Pepček: „Ker je pod kožo.“

*

Mogoče. „Kako je Bog vedel, da sta Adam in Eva grešila?“ — „Videl je, da manjka jabolko.“

*

Prijetnost duha. A.: „Ali ste tudi kaj čudnega doživeli na jugu?“ B.: „Pa še kaj!“ — A.: „?“ — B.: „Nekdaj med kopanjem zapazim, da plavata proti meni dve zveri: nožnica in som.“ — A.: „A ja? Kaj ste storili?“ — B.: „Nožnici sem vzel meč in ga zabodel v soma ter sem bil rešen . . .“

Razpisujemo danes

prvi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve saj se določijo najkasneje do 15. Januvarja. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih gružin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so :

1. *Album za fotografije* (krasno v koži vezan).
2. Minka Vasičeva: *Dobra kuharica* (krasno vezana knjiga).
3. *Majolkasta košarica za cvetlice*.
4. *Pogled na Koper* (slika v okvirju).
5. Ivo Šorli: *Človek in pol* (krasno vezana knjiga).
6. Garnitura za kadenje.
- 7.—8. *Posode za kavo*.

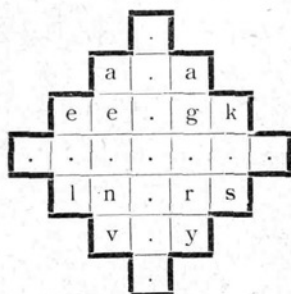
Dobitki dvanajstega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. *Soha jelena*: Fran Petrič, nadučitelj, Naklo pri Kranju.
2. Dr. Ivan Tavčar: *Povesti*: Ivan Poč, Pulj.
3. *Partija iz Cotor* (slika): Dragica Jurinčič, nčit. hčer, Brežca.
4. *Ščetna garnitura*: Ivan Dolinar, organist, Lučine.
5. Bogomil Vošnjak: *Na razsvitu*: Alojzija Gosler, Idrija.
6. *Pogled na Zadrski pristan* (slika): Tončka Verbič, Kranj.
7. *Posode za kavo*: Marija Ferlan, Gorenjavas.
8. *Posode za kavo*: Ana Žibert, Primskovo.

1. Demant.

Eugen Glowacki, Osiek.

2. Uganka.

Štefan Erman, Št. Vid.

Pri nas imamo dekli dve
snažilki zvesti sta obe.
Razlika pa je med obema
kot je pred dnevom črna tema.
Če čni črko „l“ spustiš,
obeh imena zaslediš.

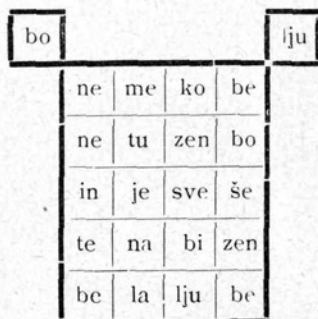
3. Številna uganka.

Fran Vedenik, Pokrče.

1	2	3	4	5	6	7	0	Ime češkega akad. društva
2	3	1	8	2				izmet človeštva
3	7	8	5	8				sen
4	7	8	2	3	4	7	8	župan
5	2	8	7	8				duri
6	2	3	4					amor
7	2	3	1	8				četa
8	5	6	2	4				nasproti revers.

4. Kraljev sprehod.

Sava Burič v Emoni.

5. Konjiček.

Silvestr K.

6. Uganka.

Branko.

Človeštva mater, domovino
ti petih črk pove beseda.
Pridaš-li streho črki prvi,
takoj je druga stvar, seveda;
to majhen kruh je; otrok v vasi
ga vsak gotovo ne pozna.
A v trgu, v mestu starček, deca
pri kavi rada ga ima.

7. Uganka.

Anton Bezag, Goče-Vipava.

Z „d“ znači modrega človeka
z „j“ bolj potrebna kot obleka
z „l“ dečki se ga veselijo
z „m“ gostje z njim se tud gostijo
z „p“ z roko meriš mene redno
z „r“ v Vydra shrambi jaz sem
redno.

8. Šaljivi rebus.

Marija Jenko, Šiška.

5 er 100 ka + = či.

Istnica uredništva.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 41.

Vsem sotrudnikom veselo in srečno Novo leto!

Prosim za dobre, duhovite, kratkočasne in čitljivo
 :::: pisane rokopise! ::::

Rešitve ugank v 12. številu.

100. Narastel, anekdota, Josip, burja, Odesa, Dunajčan, Elija Noe, vdova, sonet, Emona, mavec, proso, rilec, ideja, ščepetati, Velikovec: Naj boše vsem pričeto srečno Nove leto! 101. Noč in dan. 103. Buhtin. 102. Naj bogatin, naj knez se košati tukaj na zemlji: Smrt odpihne zlato, zglodajo črvi žlahtnost.

104. Čemu se sam hvalim.

Prijatelj, ti očitaš mi,
 da jaz edino hvalim se,
 slabosti svoje pa preziram:
 Oprosti — jaz pač mislim si:
 čemu li ne bi hvalil se,
 ko se po drugih k obiram!

Silvester K.

VSEBINA: KOZMA: Veter gre čez polje. — IVAN LAH: V jesenskih gajih. — G. KORITNIK: Spomin na murna. — SAMO LUKIČ: Dežnik. — VIT. FEOD. JELENC: Verzi. — Z. K. J. Domotožje. — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
 Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova ul. 22.

- Jurij Bižal**, ključavničar, Predgrad: Pošljite mi zopet Vašo izvrstno žitno kavo, jako se nam je priljubila, zato jo priporočam vsaki družini.
- Jos. Košir**, posest. Prilesje: Vaša žitna kava je res izvrstna, odkar smo jo pokusili, ne rabimo več druge kave. Priporočam jo vsakomur, tudi že zaradi nizke cene. Meni jo pa zopet pošljite eno vrečico.
- Kristina Cedenik**, Ker nam Vaša žitna kava prav dobro tekne, prosim, da mi jo zopet pošljete eno vrečico.
- Bozefa Adamič**, vdova not. uradnika, Ljubljana: Z Vašo žitno kavo smo jako zadovoljni posebno njen vkus nam prija, toraj prosim, da nam jo zopet 5 kg. pošljete.
- Ana Peternel**, Škofjaloka: Vaša izvrstna žitna kava je res hvale vredna; priporočila sem jo svojej prijateljici toraj prosim, da ji nemudoma pošljete 5 kg. na spodaj označeni naslov.
- Valentin Zavrl**, nadučitelj, Begunje: Vaša žitna kava je izborna za odrasle, posebno pa še za otroke. Prosim, da mi zopet 5 kg.
- Zavod sv. Nikolaja**, Trst: Prosimo, pošljite nam zopet 5 kg. Vaše žitne kave, vse jo hvali, kako je vkusna.
- Pavla Hočevar**, sopr. načelnika, Boh. Bela: Z Vašo žitno kavo sem v vsakem oziru popolnoma zadovoljna, za to prosim, da mi jo zopet pošljete.
- Anton Travner**, posestnik Kamenče: Vašo izvrstno žitno kavo smo že porabili, prosimo toraj za novo vrečico.
- Marija Pogačnik**, šivilja, Ljubljana: Vaša kava je res izvrstna!
- Matevž Jerina**, posestnik, Sp. Otok: Pošla nam je zopet Vaša izborna kava, zato se priporočamo za novo pošiljatev.
- Jos. Sevénikar**, krčmar, Lava: Moja soproga ne more prehvaliti Vaše žitne kave, katera pa tudi meni izvrstno vgaja.
- Fran Prelovec**, gostilničar, Idrija: Vaša kava je izborna! Vsi jo radi pijemo.
- Franc Avžner**, posestnik, Podgrad: Prosim, pošljite zopet 5 kg. Vaše žitne kave, ker ista je zares dobra in vkusna.

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.

(C. k. poštni urad, Praga 22.)

3 v znamka,
če na drugi
strani razven na-
ročila ni pripri-
sane nikake pri-
pombe,
sicer pa 5 vin.

== Cenik naših izdelkov. ==

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah poštine prosta 5 kg	K 4'50
Juhne konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) posamezni zavitek à $\frac{1}{2}$ kg.	„ 1'50
Tudi 1 kg vseh vrst po 200 gr	„ 3'—
Juhni pridatek 1 steklenica $\frac{1}{2}$ kg	„ 3'—
Šumeči bonbon „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd.	„ 2'—
Malinovi grog	„ 2'—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 kmd.	„ 3'—
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	„ 2'—
„Buhtin“ v $\frac{1}{4}$ kilogramskih stekleničicah	„ 1'—

Za poskušnjo kolekcija vseh naših izdelkov
————— K 3·50 in poštino. —————

Blagovolite porabiti pri naročanju!

Dne.....

*Posljite na moj naslov 5 kg
Vydrove žitne kave za 4 K 50 v
poštine prosto in brez povzetta. —*

Ime:.....

Stan:.....

Kraj:.....

Pošta:.....